

Vận dụng Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục trong công tác giảng dạy và đào tạo ở Trường Đại học Công nghệ Thực phẩm

Hoàng Thị Lan Phương*

*Trường Đại học Công nghiệp Thực phẩm

Received: 2/3/2023; Accepted: 10/3/2023; Published: 14/3/2023

Abstract: During his lifetime, President Ho Chi Minh was not active in the teaching profession, but where did Ho Chi Minh's thought on education originate? The person who has given a lot of attention and love to the young generation - The generation that holds the nation's destiny, determines the future of the country. Up to now, decades have passed, but his ideas on education continue to be applied in the current Vietnamese education in general and the Industrial University in particular.

Keywords: Education, Ho Chi Minh, Ho Chi Minh's thought on education, Building Vietnamese education, Industrial university

1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh là nhà hoạt động chính trị lỗi lạc, lãnh tụ vĩ đại của cách mạng Việt Nam, đồng thời là nhà giáo, nhà văn hoá lớn của thế giới, Người sáng lập, đặt nền móng và chỉ đạo việc xây dựng nền giáo dục mới Việt Nam. Chỉ riêng về giáo dục, tư tưởng Hồ Chí Minh cũng đã là một kho tàng, ở tầm chiến lược và ngày càng ngời sáng qua thực tiễn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục

2.1.1. Vai trò của giáo dục

Nói về vai trò của giáo dục, điều đã được đề cập quá nhiều mà người ta dễ sa vào những triết lý chung chung, nhưng Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn có cách đánh giá riêng với các lập luận của mình. Ở Hồ Chí Minh, vai trò của giáo dục thường gắn với sự phân tích khác liên quan tới hoạt động diễn ra trong cuộc sống. Nhờ vậy, vai trò của giáo dục luôn có ý nghĩa thực tiễn cụ thể. Đó chính là nét sáng tạo trong tư tưởng của Người.

Vai trò của giáo dục được Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ là nhằm phát triển toàn diện con người Việt Nam, một nền giáo dục vì con người, cho con người và hướng tới việc xây dựng con người mới - con người XHCN. Nền giáo dục mới phải thực hiện dạy và học theo hướng phục vụ Tổ quốc và nhân dân. Vai trò này được Chủ tịch Hồ Chí Minh diễn đạt là “Học để làm việc, để làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, giai cấp và nhân dân, Tổ quốc và nhân loại”. Từ đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng việc dạy và học phải xuất phát từ nhu cầu của thực tiễn cuộc sống, nói chuyện tại Đại hội Giáo dục phổ thông toàn quốc (23/3/1956), Người động viên các thầy, cô giáo: “Dạy

và học cần phải theo nhu cầu của dân, của Nhà nước. Thầy dạy tốt, trò học tốt, cung cấp đủ cán bộ cho nông nghiệp, công nghiệp, cho các ngành kinh tế và văn hóa. Đó là nhiệm vụ vẻ vang của các thầy giáo, cô giáo”. Trong thư gửi các cháu lưu học sinh Việt Nam học ở Mát-xcơ-va (19/7/1955), Người căn dặn: “Các cháu học kỹ thuật và học tiếng Nga cần nhận rõ mình học cốt để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân”. Về sau, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhiều lần chỉ rõ vai trò của giáo dục là phát triển toàn diện con người để giúp đời, phụng sự Tổ quốc và nhân dân.

2.1.2. Nội dung của giáo dục

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng giáo dục phải có tính toàn diện. Trong thư gửi các em học sinh nhân ngày mở trường (24/10/1955), Người nhấn nhủ việc giáo dục gồm có:

“- Thể dục: Để làm thân thể mạnh khoẻ, đồng thời cần giữ vệ sinh riêng và vệ sinh chung.

Trí dục: Ôn lại những điều đã học, học thêm những tri thức mới.

Mỹ dục: Để phân biệt cái gì là đẹp, cái gì là không đẹp.

Đức dục: Là yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, yêu trọng của công”.

Cả bốn nội dung trên của giáo dục được Chủ tịch Hồ Chí Minh khái quát lại trong hai chữ “tài” và “đức”.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong giáo dục, kiến thức là rất cần thiết, nhưng Người cũng chỉ ra rằng, đạo đức đóng vai trò quan trọng không kém. Người khẳng định: “Giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản... thì còn làm nổi việc gì?”.

Nói chuyện với cán bộ sinh viên (SV) Trường Đại học Sư phạm Hà Nội (21/10/1964), Người chỉ rõ: “Dạy cũng như học phải chú trọng đến cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất quan trọng. Nếu không có đạo đức cách mạng thì có tài cũng vô dụng”. Ở khía cạnh khác, nội dung của giáo dục theo tư tưởng Hồ Chí Minh cần phù hợp với mỗi lứa tuổi, mỗi cấp học, mỗi bậc học. Trong bức thư gửi giáo viên, học sinh, cán bộ và thanh niên ngày 31/10/1955, Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Đối với Đại học thì cần kết hợp lý luận khoa học với thực hành, ra sức học tập lý luận và khoa học tiên tiến của các nước bạn, kết hợp với thực tiễn của nước ta, để thiết thực giúp ích cho công cuộc xây dựng nước nhà. Trung học thì cần đảm bảo cho học trò những tri thức phổ thông chắc chắn, thiết thực, thích hợp với nhu cầu và tiền đề xây dựng nước nhà, bỏ những phần nào không cần thiết cho đời sống thực tế. Tiểu học thì cần giáo dục các cháu thiếu nhi: Yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học, trọng của công”.

Các quan điểm về nội dung của giáo dục mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ dẫn ở trên được xem là những yêu cầu bắt buộc của một nền giáo dục mới để đào tạo ra những con người mới. Bên cạnh đó, Người cũng lưu ý, nội dung giáo dục được đưa vào giảng dạy phải theo nguyên tắc “Quý hồ tinh bất quý hồ đa” (quý ở chất lượng, không quý ở số lượng).

2.1.3. Phương pháp giáo dục

Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng phương pháp giáo dục. Người nhấn mạnh, muốn học tập có kết quả tốt thì phải có phương pháp giáo dục đúng đắn. Mục đích là làm cho người học có thái độ học tập, rèn luyện tích cực và tự giác, có như vậy việc tiếp thu nội dung giáo dục mới nhanh chóng, hiệu quả, đạt mục tiêu.

Ngay từ những ngày còn dạy học ở Trường Dục Thanh (Phan Thiết), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chú ý áp dụng phương pháp giáo dục “Học phải suy nghĩ, học phải liên hệ với thực tế, phải có thí nghiệm và thực hành. Học với hành phải kết hợp với nhau”. Theo Người, học phải gắn với hành, học mà không hành, không áp dụng vào thực tế khác nào chiếc hòm đựng đầy sách, hành mà không học thì hành không trôi chảy. Người cho rằng: “Một người học xong đại học, có thể gọi là có trí thức. Song y không biết cày ruộng, không biết làm công, không biết đánh giặc, không biết làm nhiều việc khác. Nói tóm lại: Công việc thực tế, y không biết gì cả. Thế là y chỉ có trí thức một nửa. Trí thức của y là trí thức học sách, chưa phải là trí thức hoàn toàn. Y muốn thành người trí thức hoàn toàn, thì phải đem cái trí thức đó áp dụng vào thực tế”. Người phân tích: “Lý luận phải đem ra thực hành. Thực

hành phải nhằm theo lý luận. Lý luận cũng như cái tên (hoặc viên đạn). Thực hành cũng như cái đích để bắn. Có tên mà không bắn, hoặc bắn lung tung, cũng như không có tên. Lý luận cốt để áp dụng vào thực tế. Chỉ học thuộc lòng, để đem loè thiên hạ thì lý luận ấy cũng vô ích. Vì vậy, chúng ta phải gắng học, đồng thời học thì phải hành”. Sau này, trong các bài viết, bài nói chuyện, Người cũng thường xuyên nhấn mạnh đến phương pháp giáo dục.

2.1.4. Giải pháp phát triển giáo dục

Cùng với vai trò, nội dung, phương pháp giáo dục, Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng dành sự chú ý đáng kể đối với các giải pháp phát triển giáo dục. Bởi vậy, cần coi đây là một nội dung quan trọng trong tư tưởng về giáo dục của Người.

Trong các giải pháp phát triển giáo dục được Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập, vấn đề kết hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội có vị trí khá nổi bật. Người nói: “Giáo dục trong nhà trường, chỉ là một phần, còn cần có sự giáo dục ngoài xã hội và trong gia đình để giúp cho việc giáo dục trong nhà trường được tốt hơn. Giáo dục trong nhà trường dù tốt mấy, nhưng thiếu giáo dục trong gia đình và ngoài xã hội thì kết quả cũng không hoàn toàn”; “Nếu nhà trường dạy tốt mà gia đình dạy ngược lại, sẽ có những ảnh hưởng không tốt tới trẻ em và kết quả cũng không tốt”. Người yêu cầu nhà trường phải liên hệ chặt chẽ với gia đình và xã hội. Bên cạnh đó, để phát triển giáo dục, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng cần có sự quan tâm và phối hợp của nhiều ngành, nhiều cấp và nhiều người. Người nhắc nhở: “Các đoàn thể thanh niên, phụ nữ, các cơ quan chính quyền và các cấp ủy Đảng phải thật sự quan tâm đến nhà trường, đến việc học tập của con em mình hơn nữa”. Người luôn luôn kêu gọi đồng bào đóng góp công sức của mình vào việc xây dựng giáo dục: “Từ trước đến nay, đồng bào ta đã hết lòng giúp đỡ công việc giáo dục. Tôi mong rằng từ nay về sau, đồng bào sẽ cố gắng giúp đỡ nhiều hơn nữa cho trường học”.

Những giải pháp phát triển giáo dục ở trên rất cụ thể nhưng cũng rất cơ bản. Đặc điểm của các giải pháp đó là gắn chặt, nhất quán với đánh giá vai trò của giáo dục và định hướng phục vụ của giáo dục trong tư tưởng Hồ Chí Minh.

2.4. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục trong công tác giảng dạy và đào tạo ở Trường Đại học Công nghiệp thực phẩm

Cán bộ giảng viên nhà trường luôn không ngừng thi đua, phấn đấu, học tập và rèn luyện để làm tốt trọng trách của sự nghiệp “Trồng người”. Hàng năm nhà trường đã tổ chức rất nhiều hội thảo trong nước lẫn

quốc tế, seminar từng khoa, bộ môn, sinh hoạt chuyên môn được duy trì thường xuyên nhằm để cán bộ giảng viên trau dồi kỹ năng nghề nghiệp. Cán bộ giảng viên

Phương châm “lấy người học làm trung tâm” luôn được đội ngũ giảng viên nhà trường chú trọng trong quá trình lên lớp. Giảng viên chỉ đóng vai trò gợi mở, hướng dẫn đồng hành cùng SV còn mọi cách thức tiến hành và giải quyết vấn đề đều được SV thực hiện thông qua các buổi thuyết trình, thảo luận nhóm và phản biện những nội dung mình được giao thông qua bài tập trên lớp. Phương pháp giảng dạy này không chỉ phát huy được vai trò chủ động của SV mà còn rèn luyện cho các bạn cách thức tự nghiên cứu, tự tìm hiểu chuyên sâu. Đúng như tư tưởng của Bác, dạy học đại học là dạy chuyên gia, dạy cách thức nghiên cứu.

Trong 5 năm qua, Trường Đại học Công nghiệp thực phẩm đã luôn chú ý đến việc hợp tác, trao đổi SV giữa các trường của các nước trong khu vực Đông Nam Á, Châu Á và các khu vực khác. Trở thành thành viên chính thức của tổ chức P2A (Passage to Asean) là tổ chức mạng lưới các trường đại học, viện nghiên cứu trong khu vực, giúp phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, tạo ra chương trình trao đổi giáo dục với chi phí tiết kiệm dành cho SV và hỗ trợ SV tìm việc tại các nước trong khu vực ASEAN. Trong những năm qua, nhiều đoàn cán bộ, giảng viên, SV của trường đã có chuyến trao đổi văn hóa, giảng dạy và học tập Tiếng anh tại các nước như: Malaysia, Philipines, Thailand, Indonesia...

3. Kết luận

Với những lý luận về giáo dục của Hồ Chí Minh và đặc biệt là tấm gương nhà giáo dục Hồ Chí Minh

đã tạo dựng những bài học kinh nghiệm và phương pháp quan trọng trong giáo dục cho sự nghiệp “Trồng người”. Tư tưởng giáo dục của Hồ Chí Minh đã soi sáng công cuộc phát triển giáo dục và đào tạo của nhà trường nói riêng và của nền giáo dục mới xã hội chủ nghĩa nói chung. Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đã trở thành kim chỉ nam cho hoạt động giáo dục của Trường Đại học Công nghiệp Thực phẩm thường xuyên ra cơ sở học tập, lĩnh hội những kinh nghiệm và nội dung tri thức mới từ sản xuất, kinh doanh để hoạt động giảng dạy sát với thực tế.

Bên cạnh đó vận dụng sáng tạo nguyên tắc giáo dục bằng tình cảm theo tư tưởng của Bác. Giáo dục các em bằng chính tấm gương từ các thầy cô trong tu dưỡng đạo đức, rèn luyện chuyên môn. Mỗi thầy cô, cán bộ của nhà trường luôn gương mẫu trong việc học tập, trao đổi đạo đức tự cố gắng hoàn thiện bản thân từng ngày để trở thành tấm gương cho SV noi theo. Các thầy cô đã xây dựng được mối quan hệ thân ái, gần gũi, yêu thương các em SV trên tinh thần dân chủ đi liền với kỷ cương và kỷ luật.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh (2000), *toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh (2011), *toàn tập*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội
3. Đỗ Duy Môn, Đồng Bá Tuấn (2020) *Tư tưởng Hồ Chí Minh về phẩm chất năng lực người thầy giáo trong sự nghiệp trồng người*, Tạp chí Thiết bị Giáo dục số Đặc biệt tháng 9
4. Trần Dân Tiên (1994), *Những mẩu chuyện về cuộc đời hoạt động của Hồ Chủ tịch*, tr.44.

So sánh lý thuyết về trí thông minh... (tiếp theo trang 106)

khám phá thiên nhiên. Ngoài việc tối đa hóa tiềm năng của tất cả học sinh, giáo viên có thể thúc đẩy sự phát triển các kỹ năng có thể hữu ích hơn ở thế giới bên ngoài so với một số khả năng học tập được đánh giá cao theo truyền thống. Theo dự đoán của Gardner và Sternberg, việc tạo điều kiện phát triển tất cả các loại trí thông minh hoặc các khía cạnh của trí thông minh sẽ có khả năng dẫn đến cải thiện các kỹ năng học tập, giải quyết vấn đề tốt hơn và các kỹ năng xã hội hiệu quả hơn.

3. Kết luận

Cả hai lý thuyết đã được đề xuất như một giải pháp thay thế cho các bài kiểm tra IQ tiêu chuẩn, vốn chỉ xem xét các kỹ năng học tập. Gardner và Stenberg nhấn mạnh vai trò quan trọng của các kỹ năng thực tế và sự sáng tạo trong việc đạt được thành công. Cả hai

nhà lý thuyết cũng coi trí thông minh là một tập hợp duy nhất các khả năng nhận thức của một cá nhân. Tuy nhiên, lý thuyết của Gardner bao gồm các loại khó đo lường (ví dụ: vận động, âm nhạc, tự nhiên), trong khi Stenberg chọn các tiêu chí có thể được kiểm tra trong các dạng nhiệm vụ truyền thống.

Tài liệu tham khảo

1. Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York, NY: Basic Books.
2. Kelly, E., & Kaminskiene, N. (2016). Importance of emotional intelligence in negotiation and mediation. *International Comparative Jurisprudence*, 2(1), 55-60.
3. Sternberg, R. J. (1985). *Beyond IQ: A triarchic theory of intelligence*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.